Particularitățile economiei de război pentru România, o țară din flancul estic al NATO

Autor: Mihai Petre, Director, Comerţ Internaţional, EY România

Orice analiză a evoluției conflictului de la granița de nord a României, declanșat în urmă cu opt luni, va scoate în evidență cel puțin patru nevoi esențiale ale economiei naționale: (1) nevoia de echipamente militare, muniție și alte accesorii de tehnică militară; (2) nevoia de infrastructură – portuară, aviatică, căi ferate, autostrăzi, energie, telecomunicații; (3) nevoia de securitate cibernetică, pentru a face față potențialelor atacuri cibernetice asupra infrastructurii critice de telecomunicații, energie și, nu în ultimul rând, (4) nevoia de resurse umane calificate.

Întrebarea care se naște este cum ar putea beneficia, în acest context, economia românească de nevoile inerente care se nasc într-o astfel de perioadă, când în joc sunt angrenate entități europene și globale?

Astăzi, **nevoia României de echipamente militare sofisticate**, de ultimă generație, poate fi satisfăcută doar prin achiziții externe. Vrem-nu vrem, ne place sau nu, aceasta este realitatea, astăzi, în România. Avem însă ocazia să folosim acest aspect în favoarea noastră, oferindu-ne disponibilitatea de a contribui treptat la producția acestora, pas cu pas. România este o țară cu tradiție în industria grea, în producția de oțeluri speciale, construcția de nave, aeronave, chiar și de tehnică militară de bază. Mai mult, România și-a dovedit cu brio capabilitățile inginerești și de producție efectivă în ultimii 20 de ani în multe industrii (de exemplu,

industria auto și cea navală), începând cu operațiuni simple de asamblare a diverselor componente și ajungând astăzi la realizarea integrală a produselor sofisticate.

Cu un astfel de CV şi cu un buget de apărare de 5,5 miliarde euro anual (din care aproape 2 mld. euro destinate echipamentelor militare), România poate să-și arate disponibilitatea de a contribui la producția, mentenanța și dezvoltarea de tehnică militară sofisticată, sub umbrela unor parteneriate strategice. Aceasta este menirea conceptului de *offset*, în baza căruia România își poate dezvolta în mod sustenabil, pe termen lung, capabilitățile de producție de tehnică militară. Avem exemple de succes în acest sens, printre țările învecinate nouă din Uniunea Europeană şi acest succes transcende considerabil şi în zona civilă.

Nevoia de infrastructură – portuară, aviatică, căi ferate, autostrăzi, energie, comunicații – pentru a permite mobilizarea, livrarea, poziționarea de echipamente militare, aprovizionarea și utilizarea acestora în timp record.

Nu este niciun secret că România suferă enorm la capitolul infrastructură. Însă fondurile mobilizate de urgență în aceste opt luni, pentru diferite obiective, cum ar fi reabilitatea căilor ferate din Portul Constanța (peste 1 miliard de euro), de exemplu, arată că autoritățile sunt hotărâte să schimbe aceste minusuri de infrastructură, absolut esențiale în funcționarea economiei, deopotrivă pe timp de pace sau pe timp de război, relativ urgent, în perioada imediat următoare. Trecerea la o infrastructură modernă va genera, de altfel, beneficii în lanț asupra întregii economii a României, cu efect mai pronunţat în zonele mai puţin dezvoltate din estul ţării.

Nevoia de securitate cibernetică pentru a face fața atacurilor cibernetice asupra infrastructurii critice de telecomunicații, energie și altele.

Dintre toate nevoile menționate până acum, România stă cel mai bine la capitolul securitate cibernetică ca potențial contributor la creșterea și dezvoltarea acestui segment deosebit de important. Pe lângă poveștile de succes la nivel mondial din zona IT pornite din România, capabilitățile reale ale României în acest sector sunt dovedite de înființarea în România a două centre de testare a tehnologiilor inovatoare, ca parte din acceleratorul de inovare al NATO – Defence Innovation Accelerator of the North Atlantic (DIANA), și-anume Centrul de Excelență de Inteligență Artificială de la Politehnica și Institutul de Cercetări Aerospațiale de lângă Turbo Mecanica (INCAS), precum și a Centrului European de Securitate Cibernetică. Fondurile disponibile în cadrul unor astfel de programe, atât la nivel de NATO, cât și dinspre Agenția Europeană de Apărare (European Defence Agency – EDA), vor schimba semnificativ industria IT din România în următorii 3-5 ani.

Nevoia de resurse umane calificate. Războiul modern se bazează pe militari profesioniști, România fiind a zecea putere în rândul țărilor membre NATO ca număr de militari, cu un efectiv de 78.500 militari, în urma Greciei (111.400), Poloniei (122.500), Spaniei (118.200), Italiei (174.800), Germaniei (188.500), Franței (207.100), însă mult peste Ungaria (21.400), Bulgaria (27.400), Cehia (26.900), Olanda (41.600).

Forța umană de elită, însă, nu este totul într-un conflict cum este cel din Ucraina. În spatele frontului, este nevoie de forță de muncă competentă, convertibilă imediat pentru asigurarea necesarului unei economii de război – nevoi specifice de fabricație, lanțuri de aprovizionare reziliente ș.a.m.d. România ar putea să asigure, în mod realist, această nevoie de forță de muncă competentă, luând în calcul diversitatea fabricilor de succes care funcționează aici de 10-15 ani, iar tendința de creștere a numărului acestora din ultimele luni nu poate decât să confirme acest lucru.

În loc de concluzie

Războiul din Ucraina este o dramă umană de proporții uriașe, care a schimbat deja economia națională în ultimele opt luni. Dar schimbarea majora vă avea loc de acum înainte, cel puțin pe cele patru nevoi esențiale menționate mai sus. Iar satisfacerea acestora într-o manieră profesionistă, sustenabilă și pe termen lung, va aduce beneficii enorme României, în primul rând pe timp de pace. Cele mai importante de menționat ar fi:

Producția de tehnică militară sofisticată vine cu o cultură a excelenței și a resposabilităţii pe întregul flux de producție, de la aprovizionare, alegerea furnizorilor, siguranță în muncă, mentenanță a utilajelor, până la producția efectivă, mentenanță ulterioară. Personalul implicat în astfel de proiecte vă duce cu sine această cultură involuntar în lumea din jurul lui, își va pune amprenta asupra modului în care aceștia vor profesa mai departe indiferent de domeniu, civil sau miliar. Odată produsă/achiziționată, tehnica militară sofisticată permite utilizarea ei și pe timp de pace în misiuni civile (multirol) – de exemplu, dronele de supraveghere aeriene pot monitoriza și preveni tăierile ilegale de păduri din România, pot ajuta la găsirea rapidă a persoanelor dispărute în zone montane, maritime și alte tipuri de servicii.

Dezvoltarea infrastructurii României pe repede-înainte va aduce o dezvoltare economică fără precedent, în special în zona portuară și în nord-estul României.

Creșterea ponderii în PIB a bugetului de apărare, la 5,5 miliarde euro anual (2,5% din PIB – cel mai mare procent din ultimii 30 de ani), ceea ce va susține categoric businessurile pe orizontală care lucrează și sunt conectate la industria militară. Care înseamnă și locuri de muncă, și intensificarea schimburilor comerciale (import-export) și, de ce nu, dezvoltarea acelor industrii, întrucât vor trebui respectate standarde înalte de calitate și eficiență.

Fonduri suplimentare, alocate de Uniunea Europeană și NATO pentru susținerea diverselor proiecte de apărare comune și implicit a economiei românești, ca și a altor state din proximitate.

În mod evident, nimeni nu-și dorește conflicte de niciun fel între țările lumii, nici la nivel local, regional sau, mai rău, global. Din păcate însă, acestea se întâmplă din diverse motive, este o realitate pe care, iată, o avem la granița noastră. Însă această conjunctură dificilă a declanşat și o serie de iniţiative și proiecte, care aduc beneficii economice României, dar care în mod normal nu ar avea loc sau ar lua mult mai mult timp de implementare.